

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัทธีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๒๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๙ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๙ อยู่ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่ห้ามการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองไว้ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น การห้ามจำกัดสิทธิและเสรีภาพจึงมิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากมีกฎหมายเฉพาะที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจตราขึ้นเพื่อวางหลักเกณฑ์ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกรณีนั้นก็ย่อมถูกจำกัดได้โดยผลแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการนั้นเท่าที่จำเป็น และมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว

มาตรา ๖๓ อยู่ในส่วนที่ ๑๑ ว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุม โดยกำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำได้ เฉพาะเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองประชาชนให้ได้รับความสะดวกในการใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก การใช้เสรีภาพตามมาตรานี้จึงต้องใช้ภายในกรอบของกฎหมายโดยให้เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นให้ได้รับความเดือดร้อน

มาตรา ๖๙ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๑๓ สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลให้สามารถต่อต้านโดยสันติวิธีหรือโดยสงบซึ่งการกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนมาตรา ๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยหน้าที่ของชนชาวไทย ตราขึ้นเพื่อกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลทุกคนในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรือไม่

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ อยู่ในลักษณะ ๕ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน เป็นบทบัญญัติที่กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดและโทษทางอาญาไว้ว่า ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ผู้นั้นมีความผิดและต้องรับโทษ ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น และถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้นยิ่งต้องรับโทษที่หนักขึ้น บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเจตนาป้องกันมิให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เพื่อให้เกิดความสงบสุขของประชาชน

แม้บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จะเป็นบทบัญญัติที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นไปในทางจำกัดสิทธิของบุคคลในการที่จะต่อต้านโดยสันติวิธีต่อการกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิถีทางที่มีชอบ ดังที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิไว้ในมาตรา ๖๙ ทั้งยังมีได้เป็นบทบัญญัติที่ไปลดรอนหน้าที่รับผิดชอบของบุคคลในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ ดังนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จึงไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๒๘ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรือไม่

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ตราขึ้นเพื่อมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ที่จะต้องให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวนยานพาหนะ ที่เพิ่มขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยการบังคับให้เจ้าของรถและผู้ขับขี่ปฏิบัติตาม ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับลักษณะของรถที่ใช้ทาง การใช้ไฟหรือเสียงสัญญาณของรถ การบรรทุก สัญญาณจราจร และเครื่องหมายจราจร การใช้ทางเดินรถ และได้กำหนดรายละเอียดในการขับรถ การขับแข่ง และการผ่านชั้นหน้า การออกรถ การเลี้ยวรถ และการกลับรถ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้รถถือปฏิบัติ ให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการควบคุม ดูแล และจัดการจราจร ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษต่อผู้ฝ่าฝืนไว้ด้วยเพื่อให้ การบังคับใช้กฎหมายดียิ่งขึ้น

สำหรับมาตรา ๑๑๔ ซึ่งบัญญัติอยู่ในลักษณะ ๑๔ ว่าด้วยสัตว์และสิ่งของในทาง วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดวาง ตั้ง ยื่น หรือแขวนสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ในลักษณะ ที่เป็นการกีดขวางการจราจร เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร แต่เจ้าพนักงานจราจร จะอนุญาตได้ต่อเมื่อมีเหตุอันจำเป็นและเป็นการชั่วคราวเท่านั้น” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ฝ่าฝืน บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง นอกจากจะมีความผิดตามมาตรา ๑๔๘ แล้ว เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจ สั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายสิ่งกีดขวางดังกล่าวได้ ถ้าไม่ยอมรื้อถอนหรือเคลื่อนย้าย ให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายได้” ซึ่งมาตรา ๑๑๔ นี้มิได้บัญญัติไว้เด็ดขาด มีข้อยกเว้นให้กระทำได้หากมีเหตุอันจำเป็นโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เจ้าพนักงานจราจรจะอนุญาตได้ เป็นการชั่วคราว ส่วนมาตรา ๑๒๘ บัญญัติอยู่ในลักษณะ ๑๗ ว่าด้วยบทเบ็ดเตล็ด บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดวาง เท หรือทิ้งเศษแก้ว ตะปู ลวด น้ำมันหล่อลื่น กระจกหรือสิ่งอื่นใด หรือกระทำ ด้วยประการใด ๆ บนทางอันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือบุคคล หรือเป็นการกีดขวาง การจราจร” มาตรา ๑๒๘ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ของสาธารณชน อันเป็นการคุ้มครองบุคคลอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมชุมนุมด้วยให้สามารถใช้รถใช้ถนน ในทางสาธารณะได้ตามสมควรตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มีเสรีภาพในการชุมนุมมานานแล้ว เพราะสะท้อนให้เห็นว่าประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เสรีภาพในการชุมนุมเป็นเสรีภาพ

ที่มีความสำคัญต่อประชาชนในการรวมพลังแสดงความคิดเห็นของตนต่อสังคมและรัฐ โดยการชุมนุมนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่สุจริตไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ นี้จึงต้องใช้ภายในกรอบของกฎหมายโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และจะต้องไม่ใช่เสรีภาพนั้นไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นให้ได้รับความเดือดร้อน เช่น การแสดงความคิดเห็นไปในทางดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทผู้อื่น การกล่าวเท็จเพื่อให้บุคคลอื่นเสียหาย การปิดถนน ปิดทางเข้าที่พักของบุคคลอื่น กีดขวางทางสาธารณะจนเกินความจำเป็น บุกรุกหรือทำลายทรัพย์สินของรัฐหรือเอกชน ล้วนเป็นการใช้เสรีภาพนอกกรอบของกฎหมาย ไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น ดังนี้แล้ว บทบัญญัติตามมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๒๘ แม้จะมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพอยู่บ้าง แต่ก็เพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะรวมทั้งความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชน และสังคมส่วนรวม ทั้งเป็นการกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ ถือว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อยู่ในขอบเขตของข้อยกเว้นรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๓ ทั้งยังไม่ได้จำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะต่อต้านโดยสันติวิธีต่อการกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิถีทางที่มีชอบ และไม่ได้ขัดแย้งต่อหน้าที่ของบุคคลทุกคนในการพิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐

นายจรัญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ